

Så här förebygger du bränder

Du kan göra mycket själv!

När bränder väl uppstår kan de utvecklas snabbt och få väldigt stora konsekvenser. Men det finns faktiskt mycket du själv kan göra för att förebygga dem! Här är några exempel:

- Lita **aldrig** på levande ljus! De ska hållas under uppsikt och ska släckas när du lämnar rummet. Använd brandsäkra och stabila ljusstakar och ställ ljusen på säkert avstånd från gardiner och annat brännbart.
- Se till att små barn inte får tag i tändstickor eller tändare.
- Låt inte disk- och tvättmaskiner eller torktumlare vara igång när du sover eller går hemifrån.
- Håll rent från brännbart material på och runt om spisen.
- Se till att glödlampor och spotlights inte kommer åt något brännbart eller kan trilla ner. En tänd lampa blir väldigt varm och kan i värsta fall antända material som ligger emot den.
- Var rädd om elsladdar så att de inte kläms eller skadas. I en trasig sladd kan det bli kortslutning och det kan starta en brand. Dra ut kontakten om en sladd eller en elektrisk apparat är trasig.
- Dra ut kontakten till hårtorkar, mobil-laddare med mera när de inte används.

Har du koll?

Förebygga och agera vid brand

- Se till att teven står luftigt.
- Dra ur kontakterna till datorn, telefonen och teven när det åskar. Slår åskan ner kan apparaterna skadas inuti. Ibland märks det inte på en gång. Felet i apparaten kan i värsta fall starta en brand senare.

Brandvarnare – ett måste

En brand kan växa oerhört fort. I början är bränder nästan ljudlösa och man kanske inte märker att det börjat brinna. Därför är det viktigt att ha brandvarnare. Den reagerar direkt om det börjar brinna och varnar genom att tjuta högt.

Det bör finnas minst en uppsatt och fungerande brandvarnare i varje bostad och minst en på varje våningsplan. Brandvarnaren ska sitta i taket, det är dit röken kommer först.

Prova brandvarnaren en gång i månaden och byt batteri en gång per år. Kontrollera brandvarnarens funktion genom att trycka på testknappen. Om den piper så fungerar brandvarnaren och batteriet som de ska. Ett bra ställe att ha brandvarnare på är i eller utanför rum där personer sover. Tänk på att ljudet från en brandvarnare kan vara svårt att höra genom en stängd sovrumsdörr och att en stängd dörr kan hindra röken från att nå brandvarnaren.

Ha släckutrustning hemma

Det kan ta några få minuter innan branden blir så stor att det inte går att släcka den själv. Därför är en handbrandsläckare väldigt bra att ha hemma. Med hjälp av den släcker du effektivt mindre bränder. För bostäder rekom-

menderas en pulversläckare på minst sex kilo.

Handbrandsläckare måste fungera när de behövs, lek **aldrig** med dem! En handbrandsläckare kan bara användas en gång, sedan måste den lämnas in och fyllas på. Brandfilter är ett bra komplement eller alternativ till handbrandsläckare, och är lämpliga att använda för att kväva brand i exempelvis kläder, stekpannor och grytor.

Bra att veta när du eldar utomhus

Använd helst iordningställda grillplatser. Ska du elda på annan plats är det viktigt att det sker på ett säkert sätt. All eldning sker under eget ansvar.

Så här gör du:

- Placera eldstaden så att det inte finns risk att elden sprider sig.
- Ta en titt på underlaget där du tänkt elda, exempelvis grus- och sandmark är ett bra val. Eldning på berghäll kan leda till att berget spricker. Är marken torr kan elden spridas.
- Gräv en grop och lägg stenar runt.
- Se till att ha uppsikt över elden hela tiden.
- Ska du göra upp eld med hjälp av brandfarlig vätska – använd tändvätska. Låt det dra in i bränslet några minuter innan tändning.
- Håll eller spruta aldrig på mer brandfarlig vätska när det väl brinner. Du kan bli brännskadad.
- Släck ordentligt! Låt elden brinna ut helt och hållet. Håll på rikligt med vatten. Rör om så att glöden slocknar. Gräv också upp marken under askan och håll på vatten tills ingen glöd eller rök finns kvar.

Kom ihåg:

- Elda inte när det är stark vind, då är det större risk att elden sprider sig.
- Är det väldigt torrt i skog och mark kan det vara eldningsförbud. Om du ska elda, ring räddningstjänsten först och kolla så det är tillåtet.
- Om elden sprider sig – larma 112.
- Var inte för nära elden. Många kläder som är tillverkade av syntetmaterial är lättantändliga, till exempel fleece-tröjor.
- Elda inga sopor!

Så här gör du om det börjar brinna

Agera alltid direkt!

Eftersom en brand kan växa fort gäller det att agera direkt. Det är när branden fortfarande är liten som man har chans att släcka själv. Tänk igenom före hur du ska bete dig och ta dig ut om det börjar brinna. Grundregeln är:

RÄDDA – VARNA – LARMA – SLÄCK

Brand i kläder

Om det brinner i dina egna kläder, lägg dig ner, rulla runt och försök kväva elden. Om det brinner i någon annans kläder – se till att snabbt få ner personen på golvet. Använd tvång om det behövs. Om man står upp eller springer runt sprider sig branden snabbare och dessutom ökar risken för brännskador i ansiktet och andningsvägarna. Försök kväva branden mot marken eller med det du har till hands. Släck genom att slänga en filt eller liknande över personen. Täta till mot kroppen från huvudet och neråt så att branden kvävs. Använd inte sådant som är gjort av nylon och fleece, det tar lätt eld.

När branden är släckt måste brännskadorna genast kylas ner. Se vidare under rubriken ”Brännskador”.

Brand i kastrull

Skulle det börja brinna i en kastrull, kväv branden med ett lock. Använd **aldrig** vatten om det brinner i margarin eller olja, då ”exploderar” det brinnande fettet! Det blir en våldsam brandspridning och du kan bli allvarligt brännskadad.

Brand i TV

Vid brand i teven, dra ut kontakten. Släck med en handbrandsläckare eller genom att hälla på vatten.

Annan brand

Är branden liten, försök att släcka, men ta inga onödiga risker.

Brinner det bara lite grann, exempelvis i en ljusstake, försök att släcka med vatten.

Är branden större och det finns handbrandsläckare till hands: ryck ur sprinten, närma dig branden i låg ställning och spruta mot det som brinner, inte mot lågorna. Rör dig runt branden så du kommer åt att släcka. Håll dig under röken.

När du inte kan släcka själv

Har du ingen möjlighet att släcka på ett säkert sätt är det viktigaste att du snabbt tar dig ut. Börjar rummet bli rökfyllt, kryp under röken.

Stäng dörren till rummet där det brinner, det dämpar branden. Stäng också ytterdörren när alla kommit ut. Varna andra och larma 112.

Stanna ute när du har kommit ut! Branden och röken blir snabbt värre och om du går tillbaka in är det inte säkert att du kan ta dig ut igen.

Viktigt att veta om du bor i lägenhet

Brinner det i lägenheten och du måste utrymma – stäng lägenhetsdörren efter dig! Annars kan hela trapphuset snabbt bli rökfyllt.

Gå **aldrig** ut i ett rökfyllt trapphus! Är det rök i trapphuset – stäng dörren och stanna kvar i lägenheten! Där är du tryggast. En lägenhetsdörr står normalt emot en brand i cirka 30 minuter. Våta handdukar hjälper till att täta runt dörren och i brevinkastet. Larma 112 och påkalla uppmärksamhet genom fönstret eller balkongen.

När du larmar 112

Behövs hjälp, ring 112. Då hamnar du hos en SOS-operatör på SOS-Alarm. För att få den bästa och snabbaste hjälpen – svara på operatörens frågor om vad som har inträffat, var det har hänt, vilket telefonnummer du ringer ifrån och så vidare. Hjälpen blir inte försenad för att du svarar på många frågor. När du pratar med en operatör, larmar en annan samtidigt räddningstjänsten och skickar den till platsen. Möt upp när hjälpen kommer för att visa vägen och spara tid.

I vissa byggnader finns särskilda larmknappar man kan trycka på om det börjar brinna. Trycker man på en sådan går det ett larm direkt till SOS.

Vet du att...

Du kan larma 112 från din mobiltelefon även om kontantkortet är slut. Nödnumret 112 gäller i alla EU-länder.

Ring bara 112 om det verkligen är en nödsituation.

Ha koll på de gröna skyltarna

I köpcentrum, diskotek, hotell, biografer, idrottshallar och liknande finns det särskilda nödutgångar avsedda att användas vid utrymning. Det ska alltid finnas minst två utrymningsvägar från varje lokal. I vissa fall får ett fönster utgöra en av dem om utrymningen kan ske på ett betryggande sätt.

Utrymningsvägarna är märkta med gröna skyltar med vita symboler. Skyltarna har samma färg i alla EU-länder.

Ta för vana att alltid ha koll på var nödutgångarna finns!

När du sover borta, exempelvis på hotell, vandrarhem eller i lägerlokaler, är det särskilt viktigt att du har koll på var du ska ta dig ut om det börjar brinna. Studera utrymningsplanen noga. Den visar var du befinner dig och var utrymningsvägarna och släckutrustning finns. När du är ute och reser – ta gärna med resebrandvarnare.

Ta alltid ett larm på allvar!

Skulle brandlarmet gå, ta det alltid på allvar. Gå snabbt ut mot närmsta utgång eller nödutgång. Behöver någon hjälp att ta sig ut, hjälp till om du kan. Välj säkraste vägen ut, undvik rökfyllda utrymmen. Använd **aldrig** hissen vid brand.

Brännskador

Vid brännskador, stora som små, är det viktigt att omedelbart kyla skadan med vatten.

Skölj i minst 10-15 minuter i svalt vatten, inte iskallt.

Det svala vattnet hjälper mot smärtan och hindrar att skadan blir värre.

Är det en stor eller djup brännskada bör man alltid uppsöka läkare. Skadan betraktas som stor om den är större än den skadades handflata eller om skadan är i ansiktet, skrevet eller över leder.

Kunskapstest 1 –**Så här förebygger du bränder**

	Sant eller falskt - vad tror du?	Sant	Falskt
1	Bränder växer alltid långsamt.		
2	Det finns mycket jag själv kan göra för att förebygga bränder.		
3	Används en obrännbar ljusstake, till exempel i metall, behöver man inte blåsa ut ljuset när man lämnar rummet.		
4	Man ska inte lägga tidningar och annat brännbart på spisen.		
5	Det tar lång tid för en spotlight att bli varm. Vill man ha mysig belysning kan man tryggt hänga en t-shirt över lampan.		
6	Din hamster har gnagt på en sladd så att skyddshöljet gått sönder. Sladden kan fortfarande användas, bara man är försiktig.		
7	Mobilladdare och andra typer av transformatorer blir ofta väldigt varma och bör tas ur uttaget när de inte används.		
8	Används hårtorken sällan, gör det inget om sladden sitter kvar i uttaget mellan gångerna.		
9	En bärbar dator som ligger i en säng eller soffa kan lätt råka bli övertäckt. Datorn kan då bli så varm att den kan orsaka en brand.		
10	Har blixten slagit ner så att teven skadats, märks det alltid på en gång.		
11	Bränder låter väldigt mycket redan från början. Därför hör man direkt om det börjar brinna i rummet intill.		
12	Det ska finnas minst en brandvarnare på varje våning i bostaden.		
13	Det räcker att prova brandvarnaren en gång om året.		
14	Har en handbrandsläckare bara använts lite grann, behöver den inte fyllas på utan kan användas igen.		
15	För bostäder rekommenderas en pulversläckare på minst sex kilo.		
16	Om man gjort en eldstad och eldat i skogen, släcker man bäst genom att enbart hålla på vatten. Rör inte om i glöden.		

Kunskapstest 2 –**Så här gör du om det börjar brinna**

	Sant eller falskt - vad tror du?	Sant	Falskt
1	Mindre bränder kan man ofta släcka själv.		
2	Om det brinner i kläderna måste man agera direkt.		
3	Om det brinner i dina kläder – släck elden genom att springa runt.		
4	Brinner det i en kastrull – kväv branden med ett lock.		
5	Man ska aldrig släcka med vatten om det brinner i margarin eller olja.		
6	Brinner det i teven - släck först med vatten och dra sedan ur kontakten.		
7	För att få använda en handbrandsläckare måste man ha gått en kurs.		
8	När du använder handbrandsläckare - spruta mot det som brinner, inte mot lågorna.		
9	Kan man inte släcka branden själv ska man snabbt ta sig ut.		
10	Lämna dörren öppen till rummet där det brinner – frisk luft dämpar branden.		
11	När du kommit ut från en brinnande byggnad - stanna ute.		
12	Om du måste lämna en brinnande lägenhet – stäng lägenhetsdörren efter dig! Annars kan trapphuset snabbt bli rökfyllt.		
13	Man ska aldrig gå ut i ett rökfyllt trapphus.		
14	För att man ska kunna larma 112 från en mobiltelefon måste det finnas pengar på kontantkortet.		
15	112 gäller bara i Sverige.		
16	Utrymningsvägar är märkta med vita skyltar med gröna symboler.		
17	Det räcker att ta reda på var utrymningsvägarna finns när det börjar brinna.		
18	Om det börjar brinna måste jag gå ut samma väg som jag kom in.		
19	Om brandlarmet går ska man snabbt försöka ta sig ut. Det kan vara allvar.		
20	Man ska aldrig använda hissen vid brand.		
21	Brännskador ska kylas omedelbart. Skölj med svalt vatten i ca 10-15 minuter.		